

R. P. THOMAS
SANCHEZ
CORDUBENSIS
E SOCIETATE IESU
D. E.
SACRAMENTUM
DISPUTATIONUM
TOMUS TERTIUS
IN QUO CONTINENTUR LIBER VII
DE DISPENSATIONIBUS: IX qui est de DUBIO CONCORDANTIA
DE X qui est de DUBIO: tandem accedunt in fine ALIQUOT
de Sacramentis: Compendium studium Augustini de Sacramentis
de Sacramentis: de Sacramentis: de Sacramentis: de Sacramentis
de Sacramentis: de Sacramentis: de Sacramentis: de Sacramentis
de Sacramentis: de Sacramentis: de Sacramentis: de Sacramentis

VITERBII, MDCLIV.
Prostant
VENETIS
Apud NICOLAUM PIZZANAM

LIBER OCTAVUS. DE DISPENSATIONIBUS.

P R O O E M I U M.

Ractatus hic utilissimus est, quod non reperitur ita continuatus apud Doctores, sed ex variis locis petenda sint, quae dicuntur: cum tamen passim difficultates non exiguae circa dispensationes suboriantur. Cum autem dispensatio triplici nomine vitari possit: primo defectu potestatis in dispensante, secundo defectu causae, tertio defectu impetrantis: hunc ordinem sequemur. Primo loco praemissa duplici disputatione de larga vel stricta dispensationis & potestatis dispensandi interpretatione, agemus de iis, quibus dispensandi potestas convenit; non quidem in universum, peteret enim longiorem tractatum res haec, sed de iis, qui in matrimonium dirimentibus dispensare possunt, & in votis, quae illud impediunt, praemissis aliquibus disputationibus generalibus quae magis necessariae sunt, de dispensandi potestate. Secundo loco de causa requisita ad valorem dispensationis, vel ut licite concedatur. Ubi & explicabimus causas sufficientes ad dispensandum in dirimentibus matrimonium, & votis, quae illud impediunt. Tertio loco de defectu ex parte impetrantis, eo quod veritatem taceat, vel falsitatem exprimat, aut careat mandato ad impetrandam alteri dispensationem; & explicabimus, quae necessario narranda sint de dispensationibus matrimonii. Quarto loco modos explicabimus, quibus dispensatio semel concessa extingui possit; ubi disputabitur, an morte concedentis, vel ejus, cui expedienda committitur, aut cessatione officii, aut renuntiatione impetrantis, aut unico usu, aut egressu territorium dispensantis, aut revocatione per concedentem facta cesset: aut cessante causa concessionis. Demum explicabimus clausulas dispensationum, quae in foro interno, vel externo, circa vota ac cetera matrimonii impedimenta, in curia Romana expediuntur: & cujus expensis impetrandae sint.

DISPUTATIO I.

Quid sit dispensatio: & ante late, potius vel stricte, interpretanda sit?

S U M M A R I U M.

Qualiter differant dispensatio, irritatio, obligatio, derogatio, interpretatio legis: & dispensatio, ac privilegium: & an hoc causam exorat, nu. 1.
Explicatur descriptio dispensationis, 2.
Dispensatio est stricto interpretanda, 3.
An beneficium Principis & dispensatio sint late interpretanda, quando non cedunt in praedictum tertii: sed in concedentis praedictum, & explicantur c. Olim, de verb. signif. c. l. Beneficium, ff. de constit. principis, 4.
An dispensatio motu proprio concessa late interpretanda, 5.
Quando censetur motu proprio concessa: & an id posse testibus probari, 6.
An late interpretetur, quando est clausula in corpore juris, 7.
An dum versatur circa juris communis materiam, intelligatur juxta illud, 8.
An licentia testandi convalescere faciat testamentum illam praecedens, 9.
An extendatur juxta proprietatem verborum dispensatio, 10.
An extendatur ultra verba ex mente concedentis, & enodatur c. Porro, de privilegiis, 11.
An extendatur, quando est in statuto, & reducit rem ad jus commune, 12.
Quid, quando non privatis, sed toti religioni conceditur, 13.
Quid de dispensatione causa studii ad non residendum, 14.
Quid, si dispensatio sit debita, 15.
An debeat intelligi juxta materiam naturam: & ita ut non sit capiosa, 16.
An licentia testandi ardeat ad prius testamentum. Refertur opinio num. 17.
Proponitur sententia Auctoris, 18.
An dispensatio extendatur ad connexa necessario: & dispensatio in pluralitate beneficiorum, ad non residendum: & Tibon. Sanchez de Matrime. Tom. III.

in etate ad curatum, ad recipiendos ordines intra annum, 19.
Quid, si ea possint separari: & dispensatio ad non residendum, an extendatur ad fructuum perceptionem, 20.
Quid, si principale in quo dispensatur, obtineat effectum, sed non ita late, 21.
An quando habet causam favorabilem, extendatur ad connexum separabile, 22.
Quid, si is cum quo dispensatur, sit tantum inhabilis ad accessorium ratione principalis: & an bis cum quo dispensatur in etate ad ordines, habeat vocem in capitulo, 23.
An Episcopus ex dispensatione differens consecrari, retineat beneficia, 24.
An mittens subditum ab alieno Episcopo promovendum, censetur illi committere posse cum eo dispensare. Et explicatur. Trid. sess. 25. cap. 9. de resor. an Episcopus potest initiare famulum triennale, posse subinde cum eo in interstitio aut defectu natalium dispensare, 25.
An dispensatio illegitimi ad ordines, vel ad clericatum, sit ad omnes ordines, 26.
An ea extendatur ut capax sit beneficii, 27.
Quid, si ea dispensatio sit totalis: & quando sic facta censetur, 28.
An large interpretanda sit quando conceditur a potestate condere legem, 29.
An dispensatio ad matrimonium sit favorabilis, & amplianda, 30.
An in dispensatione valeat argumentum ab identitate rationis, vel a majori ad minus. Refertur quaedam sententia. Proponitur sententia Auctoris, 32.
An id argumentum valeat, quando dispensatio est favorabilis. Et enodatur c. Per venerabilem, qui filii sunt legit. & c. Quod dilecto, de consang. 33.
An valeat quando exprimitur ratio in ipsa dispensatione, 34.
Quid quando minus in majori includitur, 35.
Quid quando dispensatio est a lege concessa, 36.
Quid si major & minus sint in eodem genere, 37.
An potens ex privilegio testari, possit coadjuvum, & donationem causa mortis facere, 38.

An concessio ovorum extendatur ad lacticia, & concessio carum ad utraque, 32.

Quæstio hæc potest disputari de ipsamet dispensatione, & de dispensandi potestate. In presenti est sermo de ipsa dispensatione: & in seq. disp. inquiratur de dispensandi potestate. Præmittendum autem est differre dispensationem, interpretationem, irritationem, & abrogationem legis. Nam irritare est legem impedire & cassare, ne robur obligandi consequatur. Ut si legem a civibus constitutam, Principis confirmatione indigentem, ut obliget, Princeps minime confirmet, sed casset. Abrogare est, postquam vim obligandi adeptæ est, eam omnino cessare. Dispensare est, aliquam a lege eximere, casu quo ad illam tenebatur. Interpretari est, declarare eam vi obligandi carere in tali evento. Quare interpretatio petit vim casum occurrere, ut in eo cesset omnino legis vis ac obligatio. Ad dispensatio solum petit causam justam adesse, quæ merito anam præbeat, ut per gratiam ad dispensationem relaxetur legis obligatio: quia relaxatio nulla, vere lex in eo eventu obligaret. Sic animadvertunt niversi, & specialiter Satus l.1. de jure q.7. c.3. col. 2. vers. Quo hæc autem, Azor lib. 5. inf. moral. c. 15. statim in princ. Differunt etiam derogatio & abrogatio legis. Quod hæc fit, cum legislator eam omnino cassat; illa vero, cum ex parte legem tollit. Ut expresse habetur l. Drogatur 102. ff. de verb. signif. Quamvis autem hæc sit, aliquando dispensatio sumitur improprie pro juris declaratione. Ut c. Quinquagesima, de iurejur. & bene animadvertit Speculatur. de dispens. s. Dispensatio, paulo post princ. Differunt autem dispensatio & privilegium, quia hoc sine causa concedi potest: quam tamen illi scilicet, ut sic Rebus, in concordatis in forma mandati apostolici, super v. Dispensationum, ver. Juste dispensationis, Mandatus in praxi signatur v. Dispensationes, ver. Hic quæri possent, Manuel q. reg. 2. q. 46. art. 2. At hoc caute intelligendum est, nam privilegium cum dicatur quasi lex privata, si proprie sumatur, est concessio contra jus, ac proinde idem quod dispensatio, (ut bene tradit Sylv. v. Privilegium q. 3.) qui bene subdit sumi aliquando large pro concessione præter jus. Et in hac significatione acceptum differet a dispensatione modo explicato. Ut si Princeps concedat aliquid de ius, quæ sibi competunt, ut potestatem dispensandi, legitimandi, non erit proprie contra, sed præter jus, ac ideo illi privilegium non exigit causam. Ad dispensatio semper exigit causam, utpote quæ semper est contra jus.

Definitur autem hic dispensatio. Est juris relaxatio facta cum cognitione causæ ab eo, qui potest relaxare. Sic definiunt gl. c. Nihil in v. Ut plerique, q. 7. Innoc. c. Dilectus, n. 4. de temp. ordi. c. ubi Jo. And. n. 6. An. n. 10. Abbas n. 5. Card. n. 2. Bellam. n. 5. q. 2. Arch. c. Licet can. n. 2. de elec. in 6. idem Abbas c. 2. n. 4. de schism. c. ubi Anan. n. 3. Imola l. Quidam consulat. n. 8. ff. de re judic. Navar. sum. pralud. d. n. 15. Et ex Theologis, Gratius l. p. de disp. c. 31. n. 1. Manuel q. reg. 2. q. 46. a. 1. Sed hæc definitio non præcisam dispensationis naturam explicat: sed etiam requirit ut hæc fiat. Nam si legislator in sua lege dispenset absque causæ cognitione, vera erit dispensatio, non tamen licita, ut suo loco videbimus. Quare si præcisam dispensationis naturam explicet, sic definienda est: Est juris relaxatio, a potestatem relaxandi habente facta: per illam particularem, relaxatio, differt ab interpretatione, abrogatione, derogatione, irritatione (ut num. præcedi diximus.) At illa particula, ab habente potestatem facta, explicat causam efficientem dispensationis.

Sic ergo conclusio. Dispensatio est adeo stricte interpretanda, ut si aliquid operetur, extendenda amplius non sit. Habetur expresse cap. 1. s. Ille vero, de filiis presb. in 6. & ratio est, quia exorbitat a iure communi. Et suffragatur quia lex, quæ omnibus est æqua, si jus commune lædat, vel ipsum corrigens, est odiosa, & valde restringenda, reg. Quæ a iure, de reg. jur. in 6. Nedam concessio & dispensatio particularis jus ipsam violans, erit odiosa, & stricte intelligenda. Et sic universi Doctores animadvertunt.

Hinc deducitur intellectus ad c. Olim, de verb. signif. c. l. Benef. ff. de constit. princ. ex quibus textibus constat, beneficium Principis latissime interpretandum esse. Cum ergo dispensatio sit quoddam Principis beneficium, debet latissime interpretari: contra c. 1. de filiis presb. in 6. Quidam hæc textus intelligunt, vel de privilegiis, quæ solum sunt præter jus, vel etiam de veris dispensationibus contra jus, quando in nullius præjudicium, sed solius juris communis derogationem vergat. Quare sentiant hæc esse latissime interpretandas. Sic Speculatur. de dispens. s. ult. num. 2. vers. Quid si dispensatus est cum aliquo, Arch. c. Nos consuetudinem, in f. d. 12. c. Quoniam, n. 2. d. 69. Valde conf. 60. n. 3. col. 1. Verum merito hoc improbant Ant. c. Litteras, n. 10. ff. c. ubi Abbas n. 7. de filiis presb. Quod textus d. c. 1. s. Ille vero, eod. tit. in 6. eam solum restringenda dispensationis rationem reddat, quod a iure communi exorbitet. Et ideo optime Fel. c. postul. n. 8. vers. Unde dicit, de rescript. f. d. c. Benef. n. 38. Nata conf. 163. n. 5. Brunor. in suo compend. lit. D. v. Dispensationes odiosæ, afferunt stricte intelligendam dispensationem, quamvis solum jus commune lædat. Item quia dispensatio illegitima ad ordines, nulli præterquam juri communi nocet, & tamen valde restringitur, (ut plurimis allegatis dicemus num. 26.) Demum quia alias nullum esset dif-

crimen inter ipsam dispensationem, ac potestatem dispensandi. Cum hæc quoque tantum late interpretetur, quando in nullius præjudicium cedit, (ut dicemus disp. seq. n. 3.) Ac omnes (ut dicemus ibi n. 1.) id discrimen institunt, ut illa stricte, hæc autem late exponenda sit. Quamobrem legitimis eorum textuum intellectus est, ut intelligatur de beneficio Principis nil contra jus, sed solum præter illud concedens. Id enim, utpote juri non repugnans, est latissime interpretandum, (ut diximus adhibentes exemplum nu. 1. sine.) Secus ubi concederet aliquod contra jus commune: tunc enim esset vera dispensatio stricte intelligenda. Et id voluit breviter gl. d. l. Beneficium, dum subdit legem communem debere prævalere beneficio Principis. Et ita hos textus explicant gl. c. Ordinarij, v. Dispensatione, de offic. ordin. in 6. Innoc. c. Quod dilectio, fin. de consang. c. ubi Ant. num. 9. Abbas num. 7. Alex. de Novo, nu. 5. Præp. ad fin. Idem Ant. c. Olim, nu. fin. de verb. signif. c. ubi Abbas n. fin. Imola c. Nonnulli, s. Sunt etiam, ali. n. 3. de reser. Bart. d. l. Beneficium n. 3. c. ubi Jo. n. 24. c. 25. Decius conf. 32. pro tenui n. 4. c. 5. vol. 1. Fel. proxime alleg. c. n. 5. n. 5. de sum. Ang. v. Privilegium, n. 3. c. ubi Sylv. q. 3. Arnil. n. 4. c. 5. Tab. q. 3. n. 4. Mondos. reg. 23. cancel. q. 4. n. 6. Insuper, quando beneficium est præter jus, debet latissime interpretari, in solius Principis concedentis præjudicium: et in aliorum præjudicium, stricte, Sic Inn. Alex. de Novo Præp. proxime alleg. f. d. c. Benef. num. 19. c. 37. Ang. Sylv. Tab. Armilla, quos proxime retuli. Quod intellige quando est grave præjudicium, ut bene docent gl. fin. c. Olim v. ver. super. Arch. c. Quoniam, n. 2. d. 69. Valde conf. 60. n. 3. col. 1. Præterea Jo. d. l. Benef. nu. 32. citatis Cyno & Angelo limitat ut beneficium Principis, quod est solum præter jus, sit latissime interpretandum, quando est concessum proprio Principis motu: secus si ad partis instantiam concedatur. Sed dupliciter hæc limitatio, eo quod nullum esset discrimen inter id beneficium, ac veram dispensationem. Cum hæc quoque lata interpretatio habeat, cum proprio motu conceditur, (ut dicemus nu. seq.) Tandem si velis intelligere prædictos textus de quocumque beneficio Principis, quod est contra jus, atque ita est dispensatio, dic id late intelligi, ut est in concedentis præjudicium, quamvis stricte, in quantum derogat juri communi. Et ita docent Abbas d. c. Olim, n. fin. Militi in report. lit. D. v. Dispensatio nu. 24. vers. Dispensatio quatenus.

Hæc tamen conclusio aliquibus modis temperari solet. Primo, nisi dispensatio fit proprio Principis motu concessa, ob publicam utilitatem. Tunc enim ample intelligenda venit. Quod dicitur vere Principis beneficium, ac omni ambitio- ne vacans, c. Si motu proprio, de preb. in 6. ibi: Quæ de nostra mana liberalit. processit. Sic Ant. c. de f. cleric. s. De adult. nu. 14. de iud. c. c. Cum in cunctis, s. Cum vero nu. 14. de elec. c. ubi Hoff. num. 20. Jo. And. num. 18. Abbas num. 8. Decius in nova edit. num. 14. Fel. c. postul. n. 13. lim. 6. de reser. Rebus, in concordatis, in forma mandati apostolici, super clausula motu proprio, in 4. effectus, stap. de lit. g. art. 1. de v. effectus clausula. s. Quarto motu proprio nu. 2. Alex. de Novo c. Quia circa, nu. 10. de cons. Borg. ff. de irreg. 2. p. v. de inter. disp. lit. n. 23. Man. q. reg. 2. q. 46. art. 11. Sed contra hæc limitationem pugnavit videtur doctrina gl. elem. Per litteras, v. Directas, de preb. dicentis motum proprium non efficere ut amplietur gratia, vel vis propria verborum. Quare Militi in report. lit. D. v. Dispensatio n. 13. vers. Dispensatio quatenus, ait hæc gratiam non late interpretandam, sed tantum non nimis stricte. At bene Alex. de Novo proxime alleg. rem hæc explicat, sic intelligens hæc Gl. ut motus proprius non ampliet vim verborum, nec faciat gratiam extendi ultra verborum naturam; bene tamen ut extendatur, quatenus propria verborum significatio patitur.

Tunc autem solum dicitur gratia proprio motu concessa, quando Pontifex expresserit in litteris dispensationis se proprio motu concedere. Ut expresse habetur c. Si motu proprio, de preb. in 6. Cujus rationem reddemus disp. 4. n. 5. At quando Pontifex explicat se proprio motu concedere, dicitur motu proprio concessa, quamvis constet eam ab imperante petitam. Quia hæc non repugnat; sed significat Pontifex illis verbis, se non illa petitione, sed proprio motu ductum. Quod optime tradunt Bald. c. Nisi, n. 4. de offic. legati, Decius c. 2. in nova edit. n. 23. de reser. c. 51. n. 3. vol. 1. c. Conf. 602. n. 2. vol. 5. Card. conf. 95. paulo post princ. Rebus, in concord. in forma mandati apostol. super v. Motu proprio, v. Nuncquid est quod hæc clausula; c. Præter beneficium; de mandatis apostol. in clausula mandatorum, num. 21. Anst. Germ. de indulg. Card. s. Nos itaque, n. 5. Menoch. de arbit. lib. 2. centur. 3. c. 201. n. 79. ubi bene reprobatur Socin. junior. conf. 77. n. 98. vol. 1. contrarium hujus tenentem. Unde insert bene Rebus, in dicitis clausula; mandati n. 23. cum gl. ad omnia recepta d. c. Si motu proprio, v. Expresse, tunc non admitti volentem probare, ad partis petitionem concessam esse gratiam. Tum quia esset Pontificem mendacii redarguere velle. Tum etiam, quia id nil emolumentum afferret. Cum hæc non repugnet, (ut docet bene Rebus, d. Forma mandati apostol. hoc alleg.) eodem profusum tunc operabit effectus clausula, motu proprio, ac si pars non petiisset. Rursum ex his inferunt, non posse testibus probari gratiam esse proprio motu concessam. Quia d. c. Si motu proprio petitur ut impleat Pontifex in litteris id explicet. At si scriptura perdat, potest testibus probari in ea scriptura fuisse clausulam, motu proprio, ut habeat effectum clausula; motus proprii, Sic Franc. cap. 51.

c. Si motu proprio, nu. 9. de preb. in 6. Rebus, in concordatis, in forma mandati apostol. super clausula; Motu proprio, in 11. effectus, num. 24. c. 35. ff. de constit. Princ. Sylv. cit. Jo. And. v. Privilegium, q. 3. conf. 2. Mandatus conf. 724. nu. 16. vol. 3. Enrig. lib. 7. de indulg. c. 30. n. 3.

Secundo temperatur, ut intelligatur de dispensatione & privilegio, quæ privatis conceduntur; at privilegia toti religioni concessa extendenda sunt tanquam favorabili. Quod summa sit ratio quæ pro religione facit leg. Sunt persona, in fin. ff. de relig. c. sum. fun. Item quia cum non uni aut alteri personæ concedatur, sed toti religioni, aut communitati in perpetuum aequantur legi, ac proinde habentur ac si in juri corpore inserta essent: sunt enim constitutiones perpetuæ. Sic Oldrad. conf. 300. n. 4. vers. Considerandum est Enrig. alios referens, lib. 7. de indulg. c. 22. n. 3. c. 24. n. 4. fin.

Hinc deducitur dispensationem concessam ab Episcopo de 14 percipiendis fructibus in absentia causa fructu, esse late interpretandam, quod non concedatur proinde, fed causa in qua utilitas publica veritatur. Sic Oldrad. conf. 117. fin. Gambara de auctor. legat. l. 10. 277. c. 278.

Septimo temperatur, nisi dispensatio debita sit, eo quod 15 Princeps ob causam occurrentem teneatur dispensare. Tunc enim potius est favor debitus causa, & sic dilatanda est. Sic Gambara de auctor. legat. l. 10. n. 274. unde inferunt num. 277. c. nun. 278. eas dispensationes, quæ sunt necessitate vel utilitate Ecclesie exigentibus, velut ex juris debito emanantes, esse ampliandas. Quando autem teneatur Princeps dispensare, satis explicui lib. 3. disp. 10. a. nu. 2.

Octavo temperatur, ut non ita stricte intelligatur dispensatio, ut captiosa ac illuforia reddatur: ac ea rei, in qua dispensatio, natura retrahatur. Argum. ex c. Civitatis, de sent. excomm. in 6. Quia privilegium debet intelligi juxta materiam, in quam cadit naturam, l. In contradiu; s. fin. c. de non. pec. c. l. Si uno, ff. locati. Et constat ex exemplo, quod in sequenti adhibeo. Sic docet Sarm. de redd. Eccl. p. 4. l. 4. n. 4.

Hinc deducitur decisio illius quædam licentia testandi concessa monachis, vel Episcopis per Pontificem, arctetur ad primam testamentum: ita ut si illud revocent, nequeant postea secundum conficere. Quia in re aliqui affirmant eam licentiam extingui primo testamento condico: adeo juxta hæc sententiam dicendum est, secundo postea confecto prævalere priorem: eo quod secundum ex potestatis defectu vim fortis nequeat. Ducuntur quod ea testandi facultas fit dispensatio quedam immutans bonorum Ecclesiasticorum naturam & institutionem: ac proinde tanquam odiosa, restringenda sit. Deinde, de prima vice intelligitur, l. Bover, s. Hoc sermo, ff. de verb. signif. Et ita sustinent Decius conf. 312. n. 16. vol. 4. Socinus junior conf. 89. n. 24. c. seq. vol. 1. dicens sic respondeat indignis jurisperitos quæ hac agitata, Tirag. dicit. l. Bover, s. Hoc sermons, in princ. n. 128. vers. 88. Curius junior conf. 178. ad fin. Cov. c. Cum in officio, in primo ed. n. 6. de testam. Bunsanus conf. 30. n. 36. vol. 1. & in quodam simili tenet idem Gregor. Lopez l. 23. v. Non valda, q. 17. in fin. tit. 9. p. 6. dicit enim facultatem instituentem majus revocabiles extingui primo actu, ac proinde eo revocato non esse integrum revocanti aliam institueri.

At longe probabilius est, eam facultatem non extingui primo actu, sed virtute illius licentia; quoties liberit, testamentum facere usque ad mortem, ac prius factum revocare. Quia non est ea dispensatio ita stricte interpretanda, ut reddatur illuforia, ac contra testamenti naturam, quæ est ut usque ad mortem revocari possit, adeo ut nullam legem contra hoc sibi testans imponere valeat, quin ab ea tanquam testamenti naturæ contraria recedat liceat. l. Si quis, in princ. ff. de leg. 3. Præterea quia l. Bover, s. Hoc sermo, ff. de verb. signif. decidens sermone simpliciter prolatum intelligi de prima vice, intelligitur nisi aliud ille fit suapte natura revocabilis (ut alios referens tradit ibi Tirag. l. 17. n. 1.) Et ex his manent soluta fundamenta contraria. Et ideo hæc partem ruenur Navar. trad. de redd. Eccl. q. 3. n. 23. c. 24. c. in apolog. de redd. lit. qu. 3. monito 9. n. 3. Albanus trad. de Card. qu. 48. Covar. recitans palinodiam, c. Cum in officio, n. 8. in post. edit. de testam. Peralta l. Si quis in princ. n. 49. ff. de leg. 3. Tello l. 35. Tauri nu. 1. c. lib. 4. n. 6. quamvis nu. 13. cogitandum relinquat, Molin. lib. 2. de primog. c. 11. n. 45. & latissime probans Sarm. de redd. p. 4. c. 4. nu. 3. Matiezo lib. 4. recop. t. 4. l. 3. nu. 5. c. 19. gl. n. 3. Ferrerius conf. 13. in princ. vol. 1. Hier. Gabr. conf. 85. a. num. 27. vol. 1. Barbosa l. Divortio 8. s. Quod in anno, nu. 19. ff. solut. matr. Cervantes l. 4. Tauri nu. 80. Et ex Theologis Molin. to. 1. de iustit. tr. 2. disp. 151. ad fin. Manuel q. reg. 1. 3. q. 69. art. 5. Et in simili nempe, in facultate regia ad institutum majus revocabilem, tradunt dicentes eam non extingui primo actu, sed posse semper revocari primum, & aliud institui, Greg. Lopez sibi contrarius eadem l. 32. v. Non valda q. 21. 1. 9. 6. Molina d. c. 11. n. 45. Cervantes d. l. 4. n. 83.

Nono temperatur, ut dispensatio non ita stricte colligatur, 19 quod necessario & inseparabiliter connexa extendatur. Quod univèrsi fatentur, ne dispensatio suo effectu frustretur. Hinc dispensatio ad plura beneficia, extenditur ad licentiam non reddendi in utroque, sed in sololtero. Ut bene docent gl. Non potest, v. Retinere, de preb. in 6. c. Si quis in clevo, v. Solem. 7. q. 1. c. ubi Arch. ff. l. c. Quia in tantum, v. Plures de preb. c. ubi Thom. Sanchez de Matrim. Tom. III.

ratione.) Et ideo hæc limitationem tradunt Ant. Olim, n. 6. c. 7. de verb. sign. c. ubi Abbas n. 5. Jafon l. Beneficium, num. 24. c. 35. ff. de constit. Princ. Sylv. cit. Jo. And. v. Privilegium, q. 3. conf. 2. Mandatus conf. 724. nu. 16. vol. 3. Enrig. lib. 7. de indulg. c. 30. n. 3.

Sexto temperatur, ut intelligatur de dispensatione & privilegio, quæ privatis conceduntur; at privilegia toti religioni concessa extendenda sunt tanquam favorabili. Quod summa sit ratio quæ pro religione facit leg. Sunt persona, in fin. ff. de relig. c. sum. fun. Item quia cum non uni aut alteri personæ concedatur, sed toti religioni, aut communitati in perpetuum aequantur legi, ac proinde habentur ac si in juri corpore inserta essent: sunt enim constitutiones perpetuæ. Sic Oldrad. conf. 300. n. 4. vers. Considerandum est Enrig. alios referens, lib. 7. de indulg. c. 22. n. 3. c. 24. n. 4. fin.

Hinc deducitur dispensationem concessam ab Episcopo de 14 percipiendis fructibus in absentia causa fructu, esse late interpretandam, quod non concedatur proinde, fed causa in qua utilitas publica veritatur. Sic Oldrad. conf. 117. fin. Gambara de auctor. legat. l. 10. 277. c. 278.

Septimo temperatur, nisi dispensatio debita sit, eo quod 15 Princeps ob causam occurrentem teneatur dispensare. Tunc enim potius est favor debitus causa, & sic dilatanda est. Sic Gambara de auctor. legat. l. 10. n. 274. unde inferunt num. 277. c. nun. 278. eas dispensationes, quæ sunt necessitate vel utilitate Ecclesie exigentibus, velut ex juris debito emanantes, esse ampliandas. Quando autem teneatur Princeps dispensare, satis explicui lib. 3. disp. 10. a. nu. 2.

Octavo temperatur, ut non ita stricte intelligatur dispensatio, ut captiosa ac illuforia reddatur: ac ea rei, in qua dispensatio, natura retrahatur. Argum. ex c. Civitatis, de sent. excomm. in 6. Quia privilegium debet intelligi juxta materiam, in quam cadit naturam, l. In contradiu; s. fin. c. de non. pec. c. l. Si uno, ff. locati. Et constat ex exemplo, quod in sequenti adhibeo. Sic docet Sarm. de redd. Eccl. p. 4. l. 4. n. 4.

Hinc deducitur decisio illius quædam licentia testandi concessa monachis, vel Episcopis per Pontificem, arctetur ad primam testamentum: ita ut si illud revocent, nequeant postea secundum conficere. Quia in re aliqui affirmant eam licentiam extingui primo testamento condico: adeo juxta hæc sententiam dicendum est, secundo postea confecto prævalere priorem: eo quod secundum ex potestatis defectu vim fortis nequeat. Ducuntur quod ea testandi facultas fit dispensatio quedam immutans bonorum Ecclesiasticorum naturam & institutionem: ac proinde tanquam odiosa, restringenda sit. Deinde, de prima vice intelligitur, l. Bover, s. Hoc sermo, ff. de verb. signif. Et ita sustinent Decius conf. 312. n. 16. vol. 4. Socinus junior conf. 89. n. 24. c. seq. vol. 1. dicens sic respondeat indignis jurisperitos quæ hac agitata, Tirag. dicit. l. Bover, s. Hoc sermons, in princ. n. 128. vers. 88. Curius junior conf. 178. ad fin. Cov. c. Cum in officio, in primo ed. n. 6. de testam. Bunsanus conf. 30. n. 36. vol. 1. & in quodam simili tenet idem Gregor. Lopez l. 23. v. Non valda, q. 17. in fin. tit. 9. p. 6. dicit enim facultatem instituentem majus revocabiles extingui primo actu, ac proinde eo revocato non esse integrum revocanti aliam institueri.

At longe probabilius est, eam facultatem non extingui primo actu, sed virtute illius licentia; quoties liberit, testamentum facere usque ad mortem, ac prius factum revocare. Quia non est ea dispensatio ita stricte interpretanda, ut reddatur illuforia, ac contra testamenti naturam, quæ est ut usque ad mortem revocari possit, adeo ut nullam legem contra hoc sibi testans imponere valeat, quin ab ea tanquam testamenti naturæ contraria recedat liceat. l. Si quis, in princ. ff. de leg. 3. Præterea quia l. Bover, s. Hoc sermo, ff. de verb. signif. decidens sermone simpliciter prolatum intelligi de prima vice, intelligitur nisi aliud ille fit suapte natura revocabilis (ut alios referens tradit ibi Tirag. l. 17. n. 1.) Et ex his manent soluta fundamenta contraria. Et ideo hæc partem ruenur Navar. trad. de redd. Eccl. q. 3. n. 23. c. 24. c. in apolog. de redd. lit. qu. 3. monito 9. n. 3. Albanus trad. de Card. qu. 48. Covar. recitans palinodiam, c. Cum in officio, n. 8. in post. edit. de testam. Peralta l. Si quis in princ. n. 49. ff. de leg. 3. Tello l. 35. Tauri nu. 1. c. lib. 4. n. 6. quamvis nu. 13. cogitandum relinquat, Molin. lib. 2. de primog. c. 11. n. 45. & latissime probans Sarm. de redd. p. 4. c. 4. nu. 3. Matiezo lib. 4. recop. t. 4. l. 3. nu. 5. c. 19. gl. n. 3. Ferrerius conf. 13. in princ. vol. 1. Hier. Gabr. conf. 85. a. num. 27. vol. 1. Barbosa l. Divortio 8. s. Quod in anno, nu. 19. ff. solut. matr. Cervantes l. 4. Tauri nu. 80. Et ex Theologis Molin. to. 1. de iustit. tr. 2. disp. 151. ad fin. Manuel q. reg. 1. 3. q. 69. art. 5. Et in simili nempe, in facultate regia ad institutum majus revocabilem, tradunt dicentes eam non extingui primo actu, sed posse semper revocari primum, & aliud institui, Greg. Lopez sibi contrarius eadem l. 32. v. Non valda q. 21. 1. 9. 6. Molina d. c. 11. n. 45. Cervantes d. l. 4. n. 83.

Nono temperatur, ut dispensatio non ita stricte colligatur, 19 quod necessario & inseparabiliter connexa extendatur. Quod univèrsi fatentur, ne dispensatio suo effectu frustretur. Hinc dispensatio ad plura beneficia, extenditur ad licentiam non reddendi in utroque, sed in sololtero. Ut bene docent gl. Non potest, v. Retinere, de preb. in 6. c. Si quis in clevo, v. Solem. 7. q. 1. c. ubi Arch. ff. l. c. Quia in tantum, v. Plures de preb. c. ubi Thom. Sanchez de Matrim. Tom. III.

Abbas n. A. Ripa e. ad aures, n. 43. de refo. a. l. Beneficium n. 45 ff. de consil. Prin. Felin. c. n. clerici s. de adult. n. 17. de iud. c. e. s. h. m. de simon. c. p. p. l. u. l. i. n. 10. de re. p. Prob. addit. ad Monachum; c. un. n. 10. de atat. c. q. 109. Euseb. loco a ratione legis longa n. 30. fallent. 11. Gamba de auctor. lib. 1. n. 20. Angel. n. Dispensatio, n. 9. ubi s. y. q. 5. n. 9. Mandatus reg. 30. concel. q. 7. n. 3. Borgas de irreg. 2. p. tit. de inter. dispens. n. 4. Sayro in thesauro cas. l. 1. l. 7. c. 14. n. 21. Simili ratione si dispensetur cum minori, ut beneficium parochiale habeat, dispensatur consequenter, ne teneatur intra annum ad sacerdotium promoveri; & sic evitet penam statutam c. Licet. canon. de elec. in 6. contra eum, qui cum beneficium parochiale habeat, non promovetur intra annum. Et ratio est, quia etate in qua secum ad id beneficium dispensatur, nequit ad sacerdotium intra annum transire. Sic Ant. d. cap. ad clerici, s. De adulter. n. 14. Abbas proximo alleg. Felin. d. c. h. n. 5. & alios allegans d. c. Postulasti, n. 10. Decius. Cum in cunctis, s. Cum vero, in nova edit. n. 13. de elec. Mili in re. l. d. v. Dispensatio, n. 23. vers. Dispensatus, ut non obstante Gamba d. l. 1. n. 23. Borgas d. c. de inter. dispens. n. 5. 20. At quando accessoria sunt principali separabilia, ita ut dispensatio super principali imprimat suum effectum absque ea extensione, non extenditur ad ea accessoria. Quod dispensatio stricte intelligenda fit. Et facit l. f. s. Lucius ff. de condi. indob. ubi restituitur in integrum concessa minorum favore etatis super contractu rescindendo, non extenditur ad accessorium, id est, ad usuras solutas. Et ita docent universi. Unde dispensatio ad non refundendum minime extenditur ad fructuum consecutionem, qui ab absentibus perduntur. Quia haec possunt separari. Sic Ant. c. ad clerici, s. De adult. n. 14. de iud. c. ubi Felin. n. 17. vers. 2. fallit. c. c. Postulasti, n. 10. de refer. Mili in re. l. d. v. Dispensatio, n. 23. vers. Dispensatus, ut possit. Latus alleg. 57. ad referendum, n. 7. Gamba de auctor. lib. 1. n. 20. 24. Benor. in suo comp. l. d. v. Dispensatio est de leg. iuris dictionis. Quod si quaeratur, cui usque sit ea dispensatio? Respondeo, ne si prius beneficium, ubi residentia defunctum.

21. Imo nec extenditur ad ea annexa separabilia, quoties id super quo principaliter dispensatur, potest sortiri effectum, licet non ita plene & facile, sicut id accideret, si esset dispensatum super antecedenti, & consequenti. Sic Felin. d. l. s. De adulteris, n. 16. c. ubi Aret. n. 36. Idque probant ex Bartoli & Baldi doctrina.

22. Limitat tamen hoc Baldi l. Eris severior, n. 19. c. ex quibus causis infam. irreg. quoniam vis subolere, nisi dispensatio habeat causam favorabilem. Quia tunc trahitur ad consequens separabile, & sine quo dispensatio super principali stare potest per illum textum, ubi iudex dispensando super poena, censetur dispensare super infamia. Sed merito hanc limitationem reprobat Aret. cap. ad clerici, s. De adulteris, n. 35. de iudic. c. ubi Felin. n. 16. fallent. 2. Quia in eo textu nullatenus potest remota principali stare accessorium: remota enim poena imponenda pro crimine, mitigatur causa poenae, nec delictum ita atrox est, ac illud quod infamiam meretur: & proinde tollitur infamia tanquam necessario conjuncta atrocitati delicti.

23. Tempera tamen, ut dispensatio non extendatur ad connexa separabilia, ut intelligatur quando is, cum quo dispensatur in principali erat etiam inhabilis ante dispensationem ad connexionem, ad quod extendenda est. Secus quando non erat inhabilis ad accessorium, sed ad solum principale, & quia circa principale impeditur, erat quoque consequenter circa accessorium: tunc enim remota defectu a principali per dispensationem, consequens & accessorium liberum erit ab omni macula: & sic poterit utrumque exerceri. Sic Felin. c. Postulasti, n. 11. l. s. ubi s. y. q. 5. de refer. id colligit ex g. l. s. Statutum, in prin. v. Dignitate, in f. de refer. in 6. idem allegatus Dominico c. Prepos. Cov. 4. decret. 2. p. c. s. 10. fin. & ponit exemplum Felin. Clem. 2. de atar. statuitur ne canonicum vocem habeat in capitulo, donec subdiaconus sit, & Clem. 3. eod. tit. prescribitur etas ei ordini assumendo necessaria. Quare eam etatem nondum nactus est vocis in capitulo incapax, non per se, & principaliter ratione defectus etatis, sed ratione defectus ordinis cum etatem possentis. Si ergo Pontifice in etate ad subdiaconatum petita dispensante, is fieret subdiaconus, vocem quoque haberet in capitulo.

24. Ex dictis inferunt aliqui, dispensationem concessam Episcopo, ut ultra tres menses iure prescriptis consecrationem differat, non extendi ad retentionem beneficiorum, quae a consecratione debent vacare debeant, c. Cum in cunctis, s. Cum vero, de elec. Quod haec non sunt ita connexa, quin separari possint. Sic Innoc. c. De multa, n. 2. vers. Sed quid sit dispensationem de preb. c. c. Cum in cunctis, n. 3. vers. Item c. quatuor, de elec. Monac. c. Si gratiose, n. 4. de refer. in 6. Hoff. d. c. Cum in cunctis, n. 16. Jo. And. n. 19. Anath. Gorma de indult. Cord. s. v. vero l. i. n. 18. Limitat hoc Hoff. c. Jo. Andr. nisi dispensatio fiat proprio motu concessa. Ad dicendum est, nullatenus ea beneficia vacare. Quod vacatio illa sit inseparabiliter conjuncta dilatori culpabili consecrationis: quare eo ipso quod dilatio culpa vacet ratione legitimae dispensationis, extenditur quoque dispensatio, ne vacent beneficia, tanquam ad connexionem inseparabilem. Et confirmat quia ipsemet Inn. d. l. s. De multa, n. 2. ab omnibus receptus, fatetur non vacare beneficia, consecratione dilata ratione morbi Episcopi: utpote, quae a culpa immunis est. At non minus culpa caret, quando ex dispensatione legitima

differunt. Quare si proprie loquendum sit, non est haec dispensationis extensio, nec ex tali extensione cessat beneficiorum vacatio: sed quia cessante culpa, quae ejus causa est. Demum idem conitit ex c. Cum vero, de elec. in 6. ubi deciditur parochiam, cum quo dispensatum est in intra annum promovetur, non incurere poenam amissionis beneficii in eo textu statutum. Atque ita docent Ant. c. Cum in cunctis, l. 1. s. Cum vero, de elec. n. 14. c. ubi Abbas n. 9. Decius in nova edit. nu. 14. Felin. c. Postulasti, n. 13. l. i. m. 6. de refer. Rebus. praxi benef. tit. de dispensat. ad plura beneficia, n. 74. Euseb. loco a ratione legis longa, n. 36. fallent. 11. Gamba de auctor. lib. 1. n. 24. ad 254. Sayro in thesauro casuum, l. 1. to. l. 7. c. 14. n. 21.

Secundo, ex his aliqui inferunt, dum Praelatus religionis, 25 aut Episcopus mittit subditum ab alieno Episcopo ordinibus iniuriandum, censeri subinde cum vices suas committere illi Episcopo, ut dispenset cum illo in irregularitate, aut quovis alio impedimento, in quo potest proprius Praelatus dispensare. Quod concessio aliquo censetur subinde concessa ea, sine quibus expediri nequit, c. Praeterea, de offic. deleg. l. 2. ff. de iur. d. om. iud. Et dispensatio in principali extenditur ad accessorium, sine quo consistere nequit (ut n. 19. diximus). Ad promotio ad ordinem fieri nequit eo impedimento non sublato. Ita docent Angel. v. Irregularitas, n. 34. c. ubi s. y. q. 9. n. 11. fin. Armilla n. 81. Emri. l. 14. de excomm. c. 17. n. 4. ad fin. qui hoc limitat quod impedimentum denuo occurrit, aut denovo in mentem venit. Sed non caret magna difficultate doctrina haec, & potius opposita placet. Quia Navar. lib. 1. constit. de temp. ord. l. edit. tota conf. 26. c. 27. in 2. toto conf. 12. c. 13. Manual. 2. l. i. m. c. 14. n. 10. conf. 19. Petr. de Ledes. Sum. v. Sacram. ubi de Sacram. Ordinis, c. 8. post s. concl. 19. defendunt Episcopum, cui Trid. sess. 23. c. 9. de reform. concedit posse initiare suum familiarem triennalem, non posse eum eo dispensare in interstitiis, nec in defectu naturalium ad ordines minores, ut potest proprius Episcopus. Ducuntur, quod sublato ius impedimento non censetur aliterum distinctum sublatum: c. Excursum, de usu c. n. sub. pallii. l. 5. demus, ff. de seroi. Urb. At in hoc eventu duplex impedimentum concurrat, alterum defectus subjectionis ad ordines; alterum irregularitatis. Sublato ergo priori per initiationem licentiam, non auferitur posterius, 2. quia a separatis non fit illatio, cap. ad audientiam, de decim. l. Papinianus, ff. de minorib. At potestas dispensandi, & iniciandi separata sunt, 3. quia dispensatio non extenditur ad connexa quibus potest consistere, (ut n. 20. diximus). Ad potestas iniciandi potest consistere absque potestate reddendi initiandum habilem ad ordines: utpote, quae intelligitur, si ille alias habilis sit, vel a legitimo superiore impetret dispensationem in ea inhabilitate. Demum, quia nemo auferret Sacerdotem, cui delegavit Episcopus, ut aliquo matrimonio copulet, posse cum illis dispensare in matrimonii impedimento, in quo potest Episcopus, ut in voto non nubendi. Et ex his manet argumentis contrariis satisfactum. Alia tamen ratio censo posse Episcopus, cum eo familiari dispensare in interstitiis, & quacumque irregularitate. Quod ad id habitatio majoris partis anni sufficit: ut late probavi lib. 3. tota disp. 23. & post ibi scripta reperi idem tenere. Enim s. y. q. 5. Episcopus, n. 36.

Tertio deducitur, quid dicendum sit de illegitimo cum quo 25 dispensatur ad ordines, vel ut clericus fiat? Philippus relatius ad Ant. c. Litteras n. 10. de filiis presb. censet dispensationem hanc extendi quoque ad ordines sacros. Quia si restringenda sit, id erit ad primam tonsuram. Quod adversarii negant. Et Suarez de censuris, disp. 41. s. 3. n. 3. ait difficile esse universaliter acceptare hanc regulam, ut ea dispensatio intelligatur ad solos ordines minores. Quia in his rebus indelicata aequipollet universalis, unde ait iuxta materiam subiectam, & maxime iuxta receptum veterum sensum & usum, in particulari iudicandum esse. Ad dicendum est, eam dispensationem de solis ordinibus minoribus intelligi. Quod cum stricte interpretanda sit, satis est, ut in minoribus ordinibus suum effectum sortiatur. Nec tamen ad primam tonsuram restringitur, quia aliquid beneficii habet, & permissio in genere medioeritatem respicit, l. f. s. t. c. commun. de legat. c. l. Legato generaliter, ff. de legat. l. 1. At ordines minores sentis sunt inter primam tonsuram, & sacros. Et ideo hujus sententiae videtur g. l. c. s. verb. ad omnes filios presb. in 6. ubi ait caute in eo textu dictum esse, si fuerit cum illegitimo dispensatum ad omnes ordines, addito eo ligno universalis. Et id tenet ibi Archid. paulo post princ. colligit id est ex eo textu, ne redundet particula omnes. Et Fransen ubi, n. 4. ait hoc esse tutius, quod citam verbis ait g. l. s. cap. Litteras, de filiis presb. Et id affirmant Speculat. tit. de dispensat. s. ult. n. 2. Goffredus summ. tit. de filiis presb. num. 8. c. ubi Hoff. s. Quis possit dispensare, num. 8. vers. Quid si dispensatur, c. d. c. Litteras, in fine, c. ubi Innoc. s. Vincentius, Laurentius, c. Tranerod. quos referit & sequitur Jo. Andr. ibi, s. h. Ant. num. 10. Abbas num. 6. Anch. sine, Card. sine, Bellam. num. ultim. idem Abbas cap. s. quisquam nu. 5. de cobabit. cleric. Felin. cap. Postulasti, n. 9. statim in prin. de re. p. s. s. l. Beneficium nu. 42. ff. de constit. Principum, & Rebusus presb. benef. tit. de dispensat. super defectu natalium, num. 47. Angelus v. Privilegium nu. 3. c. v. Cleric. l. 1. nu. 3. Sylvest. v. Privilegium quesi. 3. c. v. Clericus, l. 9. 4. Armilla v. Privilegium, num. 4. c. v. Clericus, num. 4. Tabiena verb. Privilegium, q. 3. num. 4. c. v. Clericus l. 1. sine Majolis lib. 1. de irregul. cap. 8. nu. 6. Villadiego tra. de irregul. cap. 10.

c. 16. ubi de dispensat. irregularitatis cum illegitimis, vers. Hinc est, quod si dispensatur cum laico, Astenf. 2. p. sum. l. 6. n. 22. a. 4. q. 6. Ant. C. l. 1. disp. major. l. 12. n. 31. Borgas de irregul. 2. p. tit. de inter. dispens. n. 22. Et ex Theologis Emri. q. 17. de indult. 30. n. 2. c. l. 14. de irregul. s. n. 10. Enim s. y. q. 5. Dispensatio, n. 13. Sayro in thesauro casuum l. 1. l. 6. c. 11. n. 19. Intellige tamen, nisi is illegitimus esset in minoribus constitutus, tunc enim ne dispensatio frustranea sit: & ut verba aliquid operentur, iuxta c. si Papa de privi. in 6. intelligitur de sacris. Ita Hoff. d. c. Litteras sine, c. ubi Ant. n. 10. Abbas n. 6. Bellam. nu. 5. qui bene hoc intelligit quando Pontifex dispensans norat illegitimum esse in minoribus constitutum. Nam si id ignoraret, non est cur ejus mens praesumatur esse dispensare, ut ad sacros ordines promovetur virtute ejus dispensationis, quae esse solos minores ordines comprehendit. Et existimo dispensationem eam Pontificis, ut illegitimus, quem minoribus initiatum novit, ad ordines promovetur, intelligi de omnibus factis. Quod non praesumat mens Pontificis esse, ut ille per subdiaconatum mutandi status incapax, nec ulterius possit ascendere. Tandem quamvis dispensatio illegitimi esset ad omnes ordines, fatetur aliqui de solis minoribus intelligi. Sic folio allegatus D. Am. c. s. y. q. 5. tenet Malos. c. Sayro proximo alleg. Emri. q. 14. de excomm. c. 8. n. 10. At eam dispensationem ad omnes sacros ordines porrigi, iure optimo lupponunt g. l. s. verb. ad omnes, de filiis presb. in 6. dicens caute addi in eo textu particulam, omnes. Et Dom. ibi n. 8. dicens utile esse ad hoc. Et Arch. ibi paulo post princ. dicens ea particula universalis non addita minime profectis dispensationem ad ordines sacros. Et constat, quia si adiecta particula, omnes, ad solos ordines minores extenditur: cum idem ut ea non apponitur, (ut diximus) redundaret utique. Cum tamen nec illa syllaba in decretis Pontificis superflua esse debeat. Ut probavi lib. 3. disp. 46. nu. 6.

27. Quarto deducitur, quamvis dispensatio illegitima ad ordines non extendatur, ut beneficii Parochialis capax sit, eo quod haec separabilia sunt: extendi tamen, ut beneficii simplicis capax sit. Ita docent Aret. dicens sic servari, c. Postulasti, n. 10. de refer. c. ubi Tomla n. 4. Felin. nu. 10. c. s. h. 5. de simon. Anch. s. y. q. 5. n. 1. de fil. presb. in 6. Mili in re. v. Dispensatio, n. 2. vers. Dispensatus ad ordines, Borgas de irregul. 2. p. tit. inter. Dispensationis, n. 7. Enim s. y. q. 5. sum. v. Dispensatio, n. 14. Sayro in thesauro casuum, l. 1. l. 6. c. 11. n. 22. At hoc ita universaliter dictum non placet. Et contrarium significat Rebus. prax. benef. tit. de dispensat. super defectu natalium, n. 48. dicens dispensationem illegitimi ad sacros ordines non extendi ad beneficium. Et Suar. de censuris, disp. 41. s. 3. n. 3. ubi ait dispensationem ad omnes ordines, si illud non addatur, non necessario includere dispensationem ad beneficia, praesertim illa, quae praelationem vel jurisdictionem habent. Quia haec non necessario connexa sunt. Sed sic distinguendum credo: si dispensatur cum illegitimo ad omnes ordines, quo casu dispensatur etiam ad sacros, (ut diximus n. praec.) redditur subinde beneficii simplicis capax: focus casu ad solos minores ordines promovetur potest, nisi fit jam ad illos promotus, idque Pontifex dispensans norit (ut na. praec. dixi) & in hoc casu etiam redditur beneficii simplicis capax, utpote cum quo dispensatur ad ordines sacros. Doctoresque allati in hoc loco casu, quo dispensatur cum illegitimo ad ordines sacros, videntur aperte loqui. Quia id probant ex cap. acceptimus, de etat. c. q. 1. ubi cogitur Episcopus promotus ad sacros ordines ab eodem titulo conferre beneficium. Ad promotus ad minores nullo ergo titulo. Quare licet ordines sacri & beneficium simplex diversa sint, sunt tamen annexa quia inseparabiliter. Cum non deceat quempiam ad sacros ordines promovetur absque beneficii titulo: idque prohibuit Trid. sess. 21. c. 2. de refer. quoniam promovendum patrimonio, aut pensionem habeat, nisi quavis dispensive ratione necessitatis vel utilitatis Ecclesiae.

Hec tamen dicta sunt, quando non absolute dispensatur cum illegitimo in irregularitate, sed cum addito, ut ad ordines, vel ad beneficium simplex. Secus autem est quando absolute & sine addito dispensatur. Nam tunc signum est dispensationem esse rotalem. Tum, quia verba absoluta integram absoluteionem important. Tum etiam, quia non est cur ea dispensatio ad unum potius, quam ad alium effectum prorogatur: nisi ubi facultas dispensationis coarctata esset: tunc enim dispensatio adaequatur potestati. Ita Suar. de censuris disp. 41. s. 3. n. 3.

29. Decima temperatur principalis conclusio: ut dispensatio stricte intelligatur, quando fit ab inferiori, qui legem concedere nequit: focus si fiat a legislatore. Quia cum dispensatio dicatur quaedam lex privata, merito extenditur aeterea dispensantis potestati. Videtur enim quae concedere privatam legem, & consequenter aptam ad recipiendam extensionem, qualem lex communis favorabilis recipit. Sic Aret. c. an cler. s. De adult. n. 33. c. 34. de jur. Sed merito hanc limitationem rejicit Felin. cap. postul. n. 9. de refer. Quia nulla commoda differentia ratio potest assignari inter utramque dispensationem, ut altera restringitur, altera vero ampliari debeat. Deinde, quia c. s. h. l. s. v. de fil. presb. in 6. expresse decidit dispensationem illegitima a sede Apost. concessam restringitur: eo quod a jure communi exorbitet. Tandem, quia lex etiam generalis, si juris communis sit rectoria restringitur, reg. de aures, de reg. iur. in 6.

30. Ultimo temperatur, nisi dispensatio sit in causa matrimonii Thom. Sanchez de Matrim. Tom. III.

li. Quippe ea favore matr. extenditur: nisi scandalum ex larga interpretatione sequatur. Sic tradunt Mili in re. p. l. d. v. Dispensatio n. 23. vers. Dispensatio quatenus, Felin. cap. postulasti, n. 13. l. m. 7. de refer. Gamba de auctor. lib. 1. n. 20. 252. Loaz. de matr. Regis Angliae, d. ubi 2. in 2. fund. pro parte affirmante, n. 29. Verac. l. p. p. de iud. l. 44. p. 5. paulo ante 2. d. ub. Borgas de irregul. 2. p. tit. de inter. dispens. n. 23. Idque probant ex c. Quid dicitio, de consang. ubi legati potestas ad dispensandum in certo consanguinitatis legatu restringitur, causa vitandi scandali ad causam, quo uterque contrahens distat aequa & stipite: ergo a contrario sensu, si non esset scandalum, ea dispensatio amplianda esset. 2. quia Extrav. Nuper, Clem. VI. relata a Calder. conf. l. nu. 9. de consang. decidit dispensationem in 4. gradu consanguinitatis, porrigi ad 4. cum tertio conjunctum, qui est casus mixtus. Sed haec limitatio merito rejicitur a Gutier. g. canon. l. 2. c. 15. n. 127. c. duplici seq. Quod nullo jure probetur: nam (ut bene ait Aret. l. 2. in princ. n. 2. ff. de verb. oblig.) ex eo quod d. c. Quid dicitio, restringitur ea dispensatio ratione consuetudinis & scandali, sequitur eis lectulis esse veram extensionem. Verum est enim, tunc gradum mixtum ex 3. & 4. comprehendi sub 4. simplicis: non tamen id event, eo quod extendenda sit ea dispensatio: sed quia ex natura sua is solus gradus est, quo remotior distat a stipite. Et eodem modo solvitur d. Extrav. Nuper, Praeterea, quia dispensationem in causa conjugalii odiosam, & stricti iuris appellat Hoff. c. Quia circa, ar. 2. de cons. c. ubi Jo. Andr. nu. 7. An. nu. 6. Card. nu. unic. oppos. l. Anch. n. 4. fin. Domin. conf. 33. nu. 8. c. 9. Cornue conf. 201. n. 8. vol. 2. Rota in novissim. t. 3. l. 1. dec. 117. n. 3. c. l. 2. dec. 70. n. 2.

Ex dictis omnibus deducitur, quid dicendum sit in ea quae 31 sione, an in dispensationibus locum habeat argum. a paritate rationis, vel majoris ad minus: ita ut in is extensio fiat, a casu, in quo est pars aut minor ratio, ad casum, in quo est eadem aut major concessio ratio? Decius c. Quia in tantum, nova edit. d. n. 15. u. que ad 19. de preb. c. reg. non debet cui 21. n. 6. ff. de reg. iur. c. conf. 76. ad f. vol. 1. c. c. ad clerici, s. De adult. in nova edit. n. 87. de iudic. c. Hippol. repetit. ad eundem s. n. 86. c. 87. Franc. c. Cui de non sacerdotibus, n. 5. mot. ult. de preb. in 6. Gamba de auctor. lib. 1. n. 264. f. Borgas de irregul. 2. p. tit. de differentis diversorum terminorum n. 11. Insistent id argum. valere: & late probat Decius, contrariique respondet. Potissimum fundamentum est, quod in re poenali, & sic odiosa, id argum. locum habeat: ut probat l. Neque in ea 21. ff. ad l. Jul. de adult. ibi: Sed qui occidere potest adulterum, multo magis contumelia poterit eum iure afficere. Quod. Bart. ibi in prin. ff. de liber. c. post. ubi probatur habentem potestatem, & vitae & necis alicujus, habere quoque in bonis ipsius potestatem. Ex quo textu argum. Doctores ducunt ad licitam bannti spoliationem, quod licite interfici valeat. Et ita arguit g. l. c. In litteris, v. Praedo, in f. de res. spo. ubi cum textus doceat praedonem ante omnia relictuendum, limitat nisi talis sit praedo, cuius vitae non parere debet, quasi tunc interfectione existente licita, a fortiori fit spoliatio. Praeterea, valere argum. a majori prob. ex c. Ex parte tua, de dec. ubi privilegium super decimis non solvendis concessum, Ecclesiasticis extenditur ad novalia. Et e ratio redditur in textu, & ibi: Quia ubi maius conceditur, minus concessum esse videtur. Deinde, quia c. Per venerabilem qui filii sint legit. hoc argum. utitur Pontifex, ibi: Quod in maiori conceditur, licitum esse videtur c. in minori. Et fit ibi hoc argum. a majori ad minus in diversis specie, ut a spiritualibus ad temporalia: & non solum a majori, sed a familiaribus Pontificis, & ibi: Per simile quoque. Et eo vel maxime, quod legitimitio est multum odiosa: utpote, quae jus legitimum minuit.

Sed quamvis hoc probabile sit, non est recedendum a com. 32 muni & receptissima sententia, negante id argumentum procedere in dispensationibus, atque adeo in is fallere, reg. Cui licet 53. de reg. iur. in 6. ff. de iur. d. c. d. d. Cui licet quod est plus, licet utique quod minus. Ducitur hoc sent. ex reg. Que a jure, de reg. iur. in 6. ibi: Que a jure communi exorbitant, minus sunt ad consequentiam trabenda. Cum ergo dispensatio fit hujusmodi, non valet in ea argum. a minori. 2. ex c. f. de tras. Episc. ubi dispensatio, ut quis ad Archiepiscopatum promovetur, non extenditur ad Episcopatum, & c. Cui de non sacerdotibus, de preb. in 6. ubi deciditur eum qui integrum praebendam conferri mandatur, non posse recipere dimidiam, licet in ea Ecclesia sint integrae, ac dimidia praebenda: & si mandatur conferri praebendam certi valoris, non posse minoris valoris percipere. Nec obstant argumenta in praec. adducta, quia ad duo priora respondet Cov. 4. decret. 2. p. c. 8. s. 8. n. 11. eos textus loqui in concessioibus a lege, vel canone inductis, quae late interpretanda sunt: (ut diximus n. 7.) non autem in is, quae a Principe privatim fiunt. Ad c. Per venerabilem; dic cum Abbate ibi in 6. c. Felino c. f. n. 5. de simon. esse allegationem partis, ac proinde nil probare. Vel 2. dic esse allegatum hujus reg. limitationem (ut n. 7. diximus) et ideo hanc sent. tuerent specul. tit. de dispens. s. Dicendum restat. n. 16. c. Jo. Andr. addit. ad eund. eod. tit. s. ult. v. Dispensatum, c. d. reg. Que a jure, c. c. Postulasti, n. 11. de refer. ubi Hoff. nu. 12. Ant. n. 8. Bellam. n. 3. Barb. n. 7. Fel. n. 8. post 6. declar. v. Regula est, c. c. fin. n. 4. concl. 2. de sim. Abb. ad aures num. 7. de refer. c. c. Jo. n. 8. de cler. conjug. c. c. ad cler. s. c. De adult.

